

Primii pași pentru protecția peisajului în Europa

Impressum

Redactor:

Deutscher Verband für Landschaftspflege e.V. (DVL)
Promenade 9
91522 Ansbach
Tel: +49(0)981 180099-0
Email: info@lpv.de

Concept și text:

Marie Kaerlein, DVL
Werner Thumann, LPV Neumarkt i.d.OPf.

Design:

Manuel Schäfer, Atelier für Gestaltung & Fotodesign
www.schaefer-manuel.de

Print:

dieUmweltDruckerei GmbH
Sydney Garden 9, Expo Park
30539 Hannover
Tipărit ecologic pe hârtie reciclată 100%

Fotografii:

László Demeter (pagini 8, 10, 17)
DVL (pagini 5, 7)
Agnes Hofmann (pagina 6)
Marie Kaerlein (pagini 9, 13, 16, 19, 20)
Peter Roggenthin (pagina 4)
Kőrössi Ruki (pagini 1, 3, 12, 14, 18)
Werner Thumann (pagini 11, 15)

Federal Ministry for the
Environment, Nature Conservation,
Building and Nuclear Safety

Această publicație a fost realizată în cadrul unui proiect finanțat prin Programul Consultativ al Ministerului Federal de Mediu al Germaniei în țările din Europa Centrală și de Est, Caucaz și Asia Centrală și alte țări învecinate cu Uniunea Europeană. Proiectul a fost supravegheat de Agenția Germană de Mediu. Responsabilitatea privind conținutul și ediția acestei publicații revine autorilor.

I. Protecția peisajului în context european

Asociația Germană pentru Protecția Peisajului (DVL) este organizația umbrelă a celor 160 asociații pentru protecția peisajului existente în prezent în Germania. În cooperare cu reprezentanții ONG-urilor de mediu, fermierilor și politicienilor, asociațiile pentru protecția peisajului urmăresc conservarea și consolidarea diversității peisajelor culturale, punând accent deosebit pe dezvoltarea regională ecologică. Această formă de conservare a naturii este considerată un mijloc eficient în ceea ce privește punerea în aplicare a principalelor obiective de mediu și de conservare a naturii - nu numai în Germania, ci în întreaga Europă. Din acest motiv, Asociația Microregională Pogány-havas, o organizație de dezvoltare regională ce activează în județul Harghita în zona Munților Carpați, a contactat DVL și a cerut asistență în înființarea unei asociații de protecție a peisajului în județul Harghita, care ar putea coordona părțile interesate la nivel local și ar putea îmbunătăți cooperarea între ele, cu scopul de a conserva unul dintre peisajele cu cea mai mare biodiversitate din Europa.

Pe parcursul unui proiect derulat între mai 2015 și mai 2017, DVL, în colaborare cu Asociația de Protecție a Peisajului din Neumarkt in der Oberpfalz (i.d.OPf.) a asistat Asociația Microregională Pogány-havas în implementarea modelului colaborativ de conservare a naturii ca „exemplu de bune practici” pentru județul Harghita și pentru alte regiuni europene. Proiectul s-a axat pe consiliere, inclusiv schimb de experiențe în România și Germania.

Scopul publicației de față este de a prezenta un rezumat al experienței acumulate de-a lungul proiectului. Abordăm aici informații practice importante și pașii relevanți în vederea înființării unei asociații pentru protecția peisajului, în vederea susținerii altor parteneri devotați să promoveze modelul colaborativ de conservare a naturii în alte regiuni din Europa.

II. Asociațiile pentru protecția peisajului și organizația lor umbrelă în Germania

Asociațiile pentru protecția peisajului sunt asociații non-profit, în care ONG-urile de mediu, fermierii și politicienii locali cooperează în mod voluntar. Fiecare dintre aceste grupuri este reprezentat în consiliul de administrație al asociației cu același număr de persoane și are puteri egale de decizie. Asociațiile pentru protecția peisajului nu au competențele unei autorități. Acestea acționează numai la cererea proprietarilor și utilizatorilor de terenuri, care folosesc serviciile în mod opțional.

Ideea de a înființa asociații pentru protecția peisajului a apărut în 1986 în Bavaria. Cu toate că asociațiile pentru protecția peisajului s-au concentrat inițial asupra conservării speciilor de animale și plante pe cale de dispariție, sarcinile lor includ acum și conservarea peisajului și promovarea lanțurilor valorice în zonele rurale. Deoarece peisajele agricole pot fi conservate pe termen lung doar dacă există o piață pentru produsele preparate în regiune prin mijloace sustenabile, asociațiile pentru protecția peisajului sunt implicate în proiecte de marketing regionale și în acordarea de sprijin pentru inițiativele regionale pentru produsele locale. În prezent, asociațiile pentru protecția peisajului lucrează în douăsprezece din cele șaisprezece state ale Germaniei.

Din 1993, DVL, ca organizație umbrelă, a susținut asociațiile pentru protecția peisajului oferind cursuri și efectuând activități de lobby. De asemenea, promovează în continuare schimburi de experiență și ajută asociațiile pentru protecția peisajului prin organizarea de conferințe și oferirea de materiale informative.

Caracteristicile asociațiilor pentru protecția peisajului:

- *Paritate (ONG-urile de mediu, fermierii și politicienii locali au puteri egale de decizie)*
- *Participare pe bază voluntară*
- *Regionalitate*

III. Exemplu: Asociația pentru Protecția Peisajului Neumarkt in der Oberpfalz

Asociația pentru Protecția Peisajului Neumarkt i.d.OPf. a fost înființată în 1995 cu scopul conservării peisajelor convenționale și al oferirii de servicii de consiliere pentru fermieri. De atunci a dezvoltat și a implementat gestionarea ecologică a managementului apelor, respectiv se ocupă de sprijinul și implementarea măsurilor specifice de conservare a naturii. Promovarea produselor tradiționale și ecologice de înaltă calitate, cum ar fi carnea de miel, carnea de vită provenită din ferme cu stabulație liberă și suc de mere – sub marca regională „Juradistl”, este una dintre cele mai de succes inițiative regionale din Germania. Asociația desfășoară de asemenea activități profesionale de conștientizare și are un centru de educație de mediu. DVL a contactat Asociația pentru Protecția Peisajului Neumarkt i.d.OPf. să contribuie la proiect cu expertiza și experiența sa de peste 20 de ani.

Ca și în România, conservaționiștii din Bavaria trebuiau să depășească provocările rezultate din schimbările structurale de amploare din sectorul agricol, precum pierderea fermelor mici de familie. În faza de înființare a Asociației pentru Protecția Peisajului Neumarkt i.d.OPf., a fost de asemenea necesar să convingem decidenții de necesitatea unui nou tip de organizație. Astăzi, Asociația pentru Protecția Peisajului Neumarkt i.d.OPf. este o asociație care operează în domenii diferite, de ex. conservarea peisajelor, dezvoltarea și promovarea produselor tradiționale, educația ecologică și renaturarea corpurilor de apă. Activitățile acestei asociații au contribuit la dezvoltarea rurală sustenabilă în regiune. Cu toate că Asociația pentru Protecția Peisajului Neumarkt i.d.OPf. are un succes foarte mare, asigurarea resurselor financiare și dezvoltarea de noi domenii de lucru rămân în agenda zilnică - ceea ce este tipic oricărei asociații pentru protecția peisajelor.

Realizările Asociației pentru Protecția Peisajului Neumarkt i.d.OPf.:

- *Conservarea peisajului cultural de tip mozaic*
- *Conservarea biodiversității*
- *Asistența acordată fermierilor locali în implementarea directivelor și asigurarea finanțării*
- *Marketingul produselor tradiționale*
- *Conștientizarea peisajelor culturale, a produselor și a diversității acestora*
- *Dezvoltarea turismului sustenabil*

IV. Prezentarea condițiilor cadru

Primul pas în analiza opțiunilor de înființare a unei asociații pentru protecția peisajului este studierea condițiilor cadru. Prin urmare, am făcut cinci vizite consultative în România pentru a studia în profunzime situația la nivel național și regional. Cea mai mare provocare de conservare a naturii în județul Harghita este conservarea peisajelor de tip mozaic cu o biodiversitate ridicată, în special a fânețelor din Munții Carpați. Acestea sunt amenințate de întreruperea întreținerii în forma actuală a terenurilor și transformarea acestora în pășuni sau păduri.

Structura administrativă a României este una centralizată, cu multe competențe decizionale deținute de instituții politice la nivel central. Vizitele la București, inclusiv întâlnirile de la Ministerului Mediului și Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, ne-au permis să cunoaștem mai bine structurile administrative și să studiem modul în care politicile și instrumentele de mediu ale UE, cum ar fi Strategia UE privind Conservarea Biodiversității, administrarea rețelei Natura 2000 și Directiva Cadru Privind Apa sunt puse în aplicare. Dezvoltarea și implementarea strategiilor naționale și regionale și asigurarea finanțării au fost considerate a fi o provocare.

În cadrul numeroaselor întâlniri personale și vizitelor la diferite organizații, s-au adunat informații valoroase, de exemplu despre situația economică generală, puterea de cumpărare, precum și despre provocările din sectorul agricol și forestier din regiunea proiectului. Agricultură tradițională din județul Harghita se desfășoară în numeroase ferme mici și tinde să funcționeze pe bază de subzistență, motiv pentru care sunt necesare surse suplimentare de venit pentru a le asigura continuitatea. În același timp, continuitatea sistemelor agricole locale este importantă pentru conservarea peisajelor valoroase și pentru realizarea unor potențiale dezvoltări, cum ar fi turismul sustenabil ca sursă suplimentară de venituri.

Analiza condițiilor cadru:

- *Care sunt sferele de acțiune ale ministerelor?*
- *Care este structura administrativă a țării?*
- *Cum sunt implementate cerințele UE?*
- *Care este venitul mediu în regiunea țintă?*
- *Care este puterea de cumpărare în regiunea țintă?*
- *Cum arată o afacere agricolă tradițională?*
- *Pe ce piețe locale există produse tradiționale?*

V. Rolul asociației pentru protecția peisajului

În ciuda diferitelor politici și măsuri, cum ar fi Convenția cadru privind protecția și dezvoltarea durabilă a Carpaților (Convenția Carpatică) și Natura 2000, reglementarea proceselor peisagistice la nivel regional și local în România pare a fi o provocare. De exemplu, construcțiile nereglementate amenință pășunile cu arbori seculari și speciile pe cale de dispariție, care au habitatul în aceste locuri.

O asociație pentru protecția peisajului însărcinată cu coordonarea obiectivelor și proceselor ar putea fi potrivită pentru conservarea valorilor naturale ale Munților Carpați, permițând totodată dezvoltarea economică regională. Politicile de agricultură și de conservare a naturii influențează peisajele în mare măsură. Acest lucru se referă și la peisajul de tip mozaic al regiunii Carpatice. Prin urmare, furnizarea de informații, consilierea fermierilor și cooperarea cu politicienii printr-o asociație pentru protecția peisajului ar putea contribui la o cooperare și un schimb de informații mai eficient.

O asociație pentru protecția peisajului ar putea susține regiunea prin inițierea, asistarea și coordonarea proceselor, a măsurilor de conservare a peisajului și a inițiativelor de marketing cu scopul de a conserva peisajele culturale și de a sprijini dezvoltarea locală.

Care sunt motivele înființării unei asociații pentru protecția peisajului?

- *Lipsesc obiective pentru dezvoltarea peisajului*
- *Lipsește un coordonator în regiune*
- *Este necesară cooperarea cu politicienii regionali sau naționali*
- *Este nevoie de un promotor pentru a lua măsuri*

VI. Domenii de activitate ale asociației pentru protecția peisajului în regiunea proiectului

Un element cheie al procesului de consultare a proiectului a fost evaluarea activităților actuale ale Asociației Microregionale Pogány-havas și identificarea posibilelor noi domenii de activitate ale unei asociații pentru protecția peisajului în județul Harghita. Deoarece fânețele montane cu o biodiversitate ridicată din Munții Carpați sunt amenințate de întreruperea utilizării acestora în forma actuală și de transformarea lor în pășuni sau păduri, activitatea cheie a unei asociații pentru protecția peisajului în regiunea proiectului ar fi implementarea și promovarea conservării peisajului tradițional. În scopul conservării și consolidării formelor tradiționale de utilizare a terenurilor, ar fi foarte importantă comercializarea de produse tradiționale de înaltă calitate, preparate local, bazate pe agricultură tradițională, fără pesticide și îngrășăminte minerale. Produsele ar putea fi, de exemplu, lapte, produse tradiționale din fructe și produse din carne de înaltă calitate. Produsele locale și influența producției lor asupra peisajului oferă de asemenea un punct de referință excelent în ceea ce privește cooperarea cu localnicii și potențialul turismului sustenabil, pe care o are această regiune bogată în specii din Munții Carpați. Creșterea gradului de conștientizare în ceea ce privește conservarea naturii, conservarea peisajului și protecția mediului prin activități de relații publice și educație ecologică ar putea însemna, de asemenea, domenii importante de activitate.

Într-o țară în care procesele administrative și metodele de finanțare se schimbă adesea, serviciile de consultanță sunt importante pentru a asigura ca un număr mare de fermieri cu terenuri mici și fără experiență în procedurile de solicitare de fonduri să beneficieze de sprijin financiar prin politicile comune de agricultură din UE. Prin urmare, o asociație pentru protecția peisajului ar putea lansa un serviciu de consultanță pentru fermierii din cadrul și din împrejurimile siturilor Natura 2000. Un domeniu suplimentar de activitate ar putea fi asistența locală în implementarea Directivei Cadru Privind Apa.

Identificarea domeniilor de activitate:

- *Care sunt problemele majore?*
- *Cum poate o asociație locală să asiste fermierii?*
- *Cum poate fi implicată populația locală?*
- *Care sunt cerințele legale pentru protecția mediului și a naturii?*

VII. Construirea unei rețele

Principiul de bază al asociațiilor pentru protecția peisajului constă în conceptul de „masă rotundă” unde conservaționistii, fermierii și politicienii locali au aceeași putere de decizie. Prin urmare este un mare avantaj dacă o asociație pentru protecția peisajului poate fi înființată pe baza structurilor și rețelelor care deja funcționează local. Aceasta este situația în județul Harghita datorită Asociației Microregionale Pogány-havas și a susținătorilor acesteia: fermieri, politicieni și persoane private. Și în alte regiuni din țările europene, organizațiile care facilitează dezvoltarea rurală sau care administrează situri Natura 2000 ar putea juca un rol similar.

Atunci când analizăm și extindem structuri și rețelele existente, trebuie să avem în vedere următoarele: Este deja în vigoare sau este posibil să fie implementat principiul de bază al reprezentării egale a conservaționistilor, fermierilor și politicienilor locali? Este unul dintre aceste grupuri dominant? Este vreunul dintre aceste grupuri subreprezentat? Care dintre factorii interesați din regiune nu au fost incluși în rețeaua de parteneri? Este important să ne gândim și la parteneri pentru finanțare și pentru viitoarele domenii de activitate.

O abordare care pune prea mult accent pe conservarea naturii și a speciilor în toate aspectele nu se va dovedi eficientă în practică. Este esențial ca și fermierii, ca proprietari de terenuri și/sau utilizatorii să fie implicați. În plus, fără sprijinul politicienilor locali, atingerea obiectivelor va fi mult mai dificilă.

În cazul județului Harghita, s-a constatat că ar trebui să se coopereze mai îndeaproape cu alte două organizații de dezvoltare regională. Alți parteneri potențiali, cum ar fi grupurile LEADER, supermarketurile locale și sponsorii ecologici ar trebui, de asemenea, să fie incluși în rețea.

Sunt toți partenerii cu noi?

- *Conservaționistii?*
- *Fermierii?*
- *Politicienii și autoritățile?*
- *Reprezentanții turismului?*
- *Întreprinderile regionale?*

VIII. Finanțarea asociațiilor pentru protecția peisajului

În Germania personalul, echipamentul și activitățile asociațiilor pentru protecția peisajului sunt finanțate printr-o combinație de finanțare publică și privată, precum și prin taxe de membru.

Identificarea surselor de finanțare este esențială pentru înființarea unei asociații pentru protecția peisajului. Măsurile și condițiile programelor de finanțare de la bugetul de stat diferă de la o țară la alta. În România lipsește un program specific de conservare a peisajului, precum cel din statul german Bavaria. În zona proiectului, utilizarea actuală a fondurilor de la fundații private și din alte țări europene este importantă și ar trebui continuată.

Cu toate acestea, ar trebui să se caute noi surse de finanțare, inclusiv finanțarea de la statul român, fundații și eco-sponsorizări de către companiile din regiune. La calcularea taxei de membru, trebuie luați în calcul factori precum prețul forței de muncă, costurile de funcționare, finanțarea publică și privată disponibilă, precum și donațiile.

În etapa de înființare în județul Harghita, fondurile LEADER și taxele de membru ale autorităților locale ar putea ajuta procesul de dezvoltare și primele măsuri care trebuie luate. Fondurile pentru implementarea Natura 2000 pot fi utilizate printre altele, pentru serviciile de consiliere a fermierilor care oferă, de asemenea, asistență pentru solicitarea de fonduri prin măsurile de agromediu ale UE. Este, de asemenea, posibilă finanțarea directă din veniturile rezultate din vânzarea produselor tradiționale de înaltă calitate. Atunci când se calculează costurile măsurilor de conservare a peisajului, ar trebui să se țină seama de faptul că acestea trebuie să reflecte, printre altele, nivelul salariilor, care diferă de la o țară la alta.

Există programe de finanțare pentru:

- *Programe contractuale de conservare a naturii?*
- *Programe de conservare a peisajului?*
- *Protecția corpurilor de apă, turbării sau protecție climatică?*
- *Lansarea și gestionarea produselor tradiționale?*
- *Servicii de consultanță?*
- *Turism sustenabil?*
- *Grupuri sau activități LEADER?*

IX. Etape spre înființarea unei asociații pentru protecția peisajului

Pentru demararea înființării unei asociații pentru protecția peisajului, contactul personal cu toate organizațiile și factorii locali relevanți este esențial. În cazul acestui proiect, am constatat că cinci vizite în regiunea de implementare a proiectului în doi ani și două vizite ale părților implicate din România la Asociația pentru Protecția Peisajului din Neumarkt i.d.OPf. au fost de ajuns pentru realizarea unor progrese reale în vederea înființării unei asociații pentru protecția peisajului în Munții Carpați.

Întâlnirile personale și discuțiile de grup au oferit o imagine mai completă a situației locale și au oferit posibilitatea de a aprofunda informațiile de specialitate factorilor relevanți în ceea ce privește îmbunătățirea sustenabilă a situației mediului. Numeroase întâlniri importante, în cadrul cărora s-au ținut discursuri esențiale ce au dus la dezbateri ulterioare, precum și o conferință internațională privind gestionarea pajiștilor seminaturale în regiunile montane, au fost pași importanți în vederea înființării unei asociații pentru protecția peisajului în regiunea de implementare a proiectului. Identificarea potențialelor proiecte inițiale și prezentarea acestor idei de proiect grupurilor de interese înainte de a fi prezentate în cadrul întâlnirii premergătoare constituirii asociației pentru protecția peisajului a fost o parte esențială a procesului. Următorul pas este întâlnirea constitutivă pentru înființarea unei asociații pentru protecția peisajului în regiunea de implementare a proiectului.

Pași pentru înființarea unei asociații pentru protecția peisajului:

- *Discutați cu toți factorii implicați din regiune*
- *Aflați dorințele / preocupările părților interesate*
- *Găsiți susținători pentru asociația pentru protecția peisajului*
- *Stabiliți primele acțiuni ale asociației*
- *Invitați toate părțile cheie interesate la un eveniment de informare*
- *Definiți eventuala formă juridică a asociației pentru protecția peisajului*

” Prin proiect nu doar am stimulat înființarea unei noi asociații pentru protecția peisajului, dar am găsit și noi parteneri. Așteptăm cu nerăbdare să vedem cum asociația pentru protecția peisajului prosperă în Carpați. Să lucrăm împreună pentru diversitatea peisajelor culturale din Europa! “

Marie Kaerlein și Werner Thumann

